

Cetatea Cavalerilor

Fondator Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 - 6889

EPOPEEA GLORIOASĂ A VITEAZULUI MIHAI -EROUL NEAMULUI NOSTRU(20)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las nimănui țara și neamul, nici mort !”

Luptele lui Mihai în Balcani, ca dușman neîmpăcat al turcilor. Cavalcada și ofensiva sa vijelioasă pentru eliberarea creștinilor de la Sud de Dunăre, din toamna anului 1598

În afară de luptele cu otomanii din Valahia și Balcani, Mihai se implică și în sprijinirea luptei ardelenilor cu otomanii, oferindu-le ajutor armat. La 2 octombrie 1598, a început asediul cetății Oradea Mare, de către trupele turcești și tătărești conduse de hanul Ghazi Ghirai. Voievodul Valahiei a trimis în sprijinul ardelenilor pe Aga Lecca în fruntea a 3.500 de ostași. După o lună de lupte intermitente, în final, pașa Mehmet Satîrgi a comandat retragerea. Din nou, Mihai își dovedește atașamentul față de problemele creștinătății prin ajutorul său concret și la timp.

Revenirea lui Sigismund Báthory în Ardeal, în toamna anului 1598 ca și principe, însemna pentru Mihai, întoarcerea timpurilor de nesiguranță, umilire și incertitudine. Mihai nu avea deloc de câștigat din relația cu acest personaj instabil. Sigismund își schimbă orientarea politică, în concordanță cu cea practică de polonezi. Această schimbare era gândită pentru a fi recunoscut de polonezi, una din marile puteri din zonă. De aceea, Báthory apelează la o înțelegere cu turcii. Un joc politic periculos și dubios, al unui principie creștin. Mihai a sesizat pericolul de a nu mai fi sprijinit în lupta contra turcilor. Mihai l-a prevenit pe Sigismund că dacă se va alia cu turcii, el va lua măsuri drastice împotriva sa. Sigismund pierde acum sprijinul împăratului și pe al lui Mihai din cauza acestei reorientări politice; o relație prietenoasă față de turci.

În Valahia Transalpină, adică în Țara Românească, situația era îngrijorătoare: turcii gata de atac din sud, iar din Moldova nu putea avea nici un sprijin de la Ieremia Movilă, aliat cu polonezii, o marionetă a acestora, dat fiind faptul înrudirii familiei sale cu polono lituanienii. În această toamnă a anului 1598, iar se „adunau nori negri” prevestind „o furtună” devastatoare asupra Țării Valahiei.

Legăturile lui Mihai cu conducătorii balcanici creștini, erau menținute mereu, foarte strânse.

Mihai-Vodă avea legături permanente, secrete, cu mitropoliții, episcopii și alți conducători ai bisericilor din Balcani, care aceștia la rândul lor, mobilizau în numele creștinismului, popoarele asuprite de turci. După ce Balcanii au fost complet ocupați de turci, treptat, în secolele XIV- XV, creștinii încercau pe toate căile să anihileze influența religiei musulmane. Legăturile lui Mihai erau cu patriarhul Ieremia al II-lea, exarhul Nichifor Paraisos Dascăluș, episcopul de Târnovo Dionisie Raly Paleologul, Meletie Pigas patriarhul Alexandriei și vicar al Patriarhiei de la Constantinopol. Arhiepiscopul Ciprului, grecul Laurentius Paleolog, susținea încă din anul 1594 lupta creștinilor balcanici sprijiniți de Mihai împotriva turcilor.

Acești clerici l-au sprijinit anterior pe Mihai pentru a prelua domnia, tocmai pentru că vedeau în el exponentul personificat al luptei antiotomane cu voința fermă de a se opune islamizării creștinilor.

La fel, Mihai a avut și legături cu arhieriei de la Muntele Athos și cu Mitropolitul Dionisie din Larissa, Grecia. Având sprijinul acestora și garanția că va fi sprijinit cu luptători, care-l așteptau în munți, Mihai croiește planuri pentru o ofensivă puternică, un raid distrugător în Balcani. Arhonții greci intenționau să pună bazele în Valahia, unui al doilea Bizanț- după cum bine a sesizat Nicolae Iorga.

După ce Mihai semnase tratatul cu Rudolf al II-lea, turcii se hotărâsc să-l elimine de pe scena politico-militară pe acest periculos „răzvătit”, care acum avea și sprijinul ferm al împăratului. În acest scop, în septembrie 1598, o armată rânduită sub comanda pașei de Dîrstor a încercat să-l înlocuiască pe Mihai-Vodă cu Radu Mihnea. Această cutezanță a turcilor, l-a determinat pe Mihai să treacă la atac, să ia el inițiativa și să nu aștepte intrarea turcilor în țară ca s-o devasteze. În loc să aștepte să fie atacat de turci, Mihai, le spune căpitanilor săi: „*Vom muta furtuna în țara sultanului !*” -strategie pe care el o prefera, în acest fel țara Valahiei fiind scutită de distrugerile războiului.

El pornește acum încrezător în cavalcada sa asupra Balcanilor, fiind asigurat că va primi sprijin din partea creștinilor de la Sud de Dunăre. În aceste locuri, trecătorile munților erau înțesate de creștini răsculați, care atacau în numele lui Mihai, căruia i se dusesse vestea de mare viteaz. Aceștia erau mulți, dar nu aveau un astfel de comandant ca Mihai alături de ei, care să-i organizeze și să-i conducă în luptă. El era curajosul lider de la nord de Dunăre, cu planuri bine stabilite de luptă. Deci el era organizatorul pe care aceștia îl așteptau cu nerăbdare pentru a se răzbuna pentru tot ceea ce au îndurat din partea ocupației turce. Hotărât să înceapă lupta, la 20-21 octombrie 1598, Mihai face o incursiune rapidă, prin surprindere în Balcani, unde îl înfrânge pe muhafizul Vidinului, Hafiz Ahmed Pașa, pe câmpia Senadin. Turcii erau îngroziți de atacurile sale. Lui Mihai i se alăturaseră creștinii din satele și pădurile balcanice; bulgari, greci, sârbi, albanezi, aromâni, macedoneni, dalmați, raguzani, etc care s-au ridicat imediat, ca la un semnal, susținându-l în luptă pe Mihai.

Apoi, Domnul român își continuă ofensiva asupra otomanilor, devastând 2.000 de sate până la Sofia, trecând totul prin „foc și sabie”. Mihai-Vodă obține victorii răsunătoare la Nicopole, unde 6.000 de case ale turcilor fură prădate și arse. La Vidin, 12.000 de case fură arse, otomanii măcelăriți, iar regiunea devastată. La Cladova, Vrața, Rahova, Plevna, Țaridal, Filipopoli, Novigrad, Silistra, Mihai obține victorii triumfătoare, jefuind și prădând pe locuitorii păgâni, pentru a-și îndestula armata. Mihai precizează printr-o scrisoare către arhiducele Maximilian toate acțiunile sale din această cavalcadă ostășească: „... eu cu ai miei am trecut Dunărea și am întâlnit lângă Nicopol la 13.000 de turci cu doi Pași și doisprezece sangeaci(ofițeri turci n.n) și m-am luat la cercare cu dânșii și la urma urmei, cu ajutorul lui Dumnezeu, așa i-am bătut că puțini din ei au rămas. Apoi am ars până în temelii orașul Nicopol în care au fost la 6.000 de case și am tăiat pe cei de-acolo, pe toți. Am ars cetăți mai mari ale turcilor, ca Plevna, Vracea, Florentinul și Rahova și pe toate și pe locuitori, pe turci, i-am tăiat. Și în țara dimprejur de la hotarul nostru până la Sofia am ars peste 2.000 de sate și pe cei dinăuntru ce s-au găsit creștini, mari și mici, după socoteala mea cam 16.000 de suflete, cu averea lor toată, i-am trecut peste Dunăre și celor mai săraci le-am dat în țerișoara mea atâta loc ca să-și poată găsi hrana și am lăsat această țară cu totul pustiită și prădată.- Din curțile noastre de la Caracăl, în 16 Octomvre, anul Domnului 1598- Al Luminăției tale Șerb, Mihail Vodă al Țerii -Românești.” („Scrisori de boieri, Scrisori de Domni” -1925-Nicolae Iorga)

La asediul Vidinului din octombrie 1598, Mihai-Vodă ca un luptător cavalier temerar și plin de elan cum era, s-a avântat prea mult în rândul dușmanilor, și era cât pe ce să fie răpus de sulile otomane. Participând direct pe câmpul de bătaie, în aceste lupte, Mihai, vulcanic și avântat, a fost rănit la umăr, de o lance pe care apoi și-a scos-o singur cu mâna sa din trup. „Dar-spune cronicarul-Preda Buzescul și cu frate-su Stroe stolnicul, grăbiră și tăiară capul turcului și cele șapte ale însoțitorilor săi și izbăviră pre Mihai-Vodă din mâinile turcilor. Și multă bărbăție arătară Buzeștii înaintea lui Mihai-Vodă, căci se luptară cu vrăjmașii și izbăviră pre domnul lor den peire.”

Alături de planurile sale strategice pe terenul de luptă, Mihai concepea și alte acțiuni secrete, implacabile față de turci. Îi atrage pe turci într-o capcană. Prin trimișii săi, Mihai se arată dispus să încheie pace cu sultanul. Pentru acest lucru, îl roagă pe Hadîm Hafiz Ahmet Pașa să-i medieze o înțelegere cu sultanul. În ziua fixată pentru depunerea omagiului, în fața pașei, Mihai a fost așezat pe un scaun auriu, în fața cortului festiv împodobit. Când nici nu se așteptau, armata valahă a atacat prin

surprindere pe toți participanții la acest eveniment important. Toți au fost luați în săbii, fiind prădați de avaturile lor și puțini au scăpat cu viață.

Un cronicar turc consemnează: „Oastea valahă semănătoare de uneltiri, atacând dintr-o parte, pe neașteptate și fără veste oștile islamice, care erau așezate fără ordine ca să privească desfășurarea ceremonialului, au fost acoperite de valurile înfrângerii. Călăreții nenorocitului Mihai, afară de faptul că au luat multe capete și suflete, au avut parte și de diferite tipuri de avuții.”

Cronicarul turc Kara Celebi Abdul Aziz Efendi observă că: „Afurisitul de Mihai, arătând față de muhafizul de Vidin, Hadîm Hafîz Ahmet Pașa o putere devotată, l-a făcut rob al neștiinței pe acel sărman”. Un alt cronicar turc nota că: „Pașa Ahmet Hafîz a băut siropul amar în bătălia cu Mihai și i-a trecut pofta.” Salvându-se cu fuga, Ahmet Pașa a ajuns la Constantinopol unde a fost mazilit „în ciuda tipetelor sale”

Mihai este prețuit și laudat, chiar adulat de către creștinii balcanici datorită acestei cavalcade victorioase. Literatura populară a creștinilor de la Sud de Dunăre, îi păstrează o vie amintire lui Mihai, prezentându-l ca pe un salvator, „mântuitor” al popoarelor. În satul Crușevo din Macedonia se intonau cântece având următoarele versuri:

„Mihai beiful mi s-a pornit să se bată
Ia Evanghelia din Valahia și crucea din Constantinople
În frunte merge crucea, în urmă Evanghelia
Iar Mihai Beiful între ele, ca soarele și luna.”

Mihai era aclamat în toți Balcanii ca un mare erou, era considerat singurul salvator al creștinilor de la sud de Dunăre, de la care aceștia așteptau în viitor eliberarea și „mântuirea”. Creștinii din Balcani îl numeau „steaua lor răsăriteană”, sau „eliberatorul”, datorită avântului și vitejiei pe care le-a dovedit în campaniile sale militare.

În cavalcada sa victorioasă, Mihai ajunsese la Adrianopol (azi, Edîrne în Turcia europeană, foarte aproape de granița cu Grecia și Bulgaria), oraș situat la 24 km nord-vest de Constantinopol o distanță mică, ce putea fi parcursă repede. Mihai aprecia că în cinci zile de marș ar putea ajunge sub zidurile capitalei otomane, s-o atace.

Căpitanii lui Mihai, se bucurau de aceste victorii, zicând: „Dacă veneau ajutoarele promise de Sfântul Părinte, papa Clement al VIII-lea, întindeam masa la Țarigrad (Constantinopol) și jucam călușul pe pragul fericirii sultanului.” După ce a devastat satele turcești din Bulgaria, Mihai ar mai fi avut cale de două zile până la Constantinopol, știre care i-a înfricoșat pe turci.

Eustachio Fontana relatează la 17 octombrie 1598: „Răsună atât de puternic armele sale (ale lui Mihai) încât despre aceasta informează și știrile cadiilor din Filipopolis (azi, Plovdiv în Bulgaria), Sofia și Adrianopol, că dacă dacă nu se vor trimite în grabă ajutoare aceluia oraș (Adrianopol), el va cădea repede în mâna lui Mihai, ceea ce ar constitui un pericol real pentru Constantinopol. (...) Se pare că acesta (Mihai) provoacă o groază generală... (...) Confuzia și teama este atât de mare că din oră în oră se fac schimbări, împreună cu aga ienicerilor, în ceea ce privește conducătorii acestei armate îndreptată către Adrianopol, pentru a stăvili furia lui Mihai.”

Ambasadorul Spaniei la Veneția, Inigo de Mendosa îi confirmă regelui Filip al III-lea știrile despre victoriile obținute de Mihai la sud de Dunăre (document din 21 noiembrie 1598): „Înfrângerea despre care s-a spus că a pricinuit-o Mihai-Voievod pașalelor turcului a fost confirmată și înfățișată pe larg; anume că a luat Vidinul, Filipopolis și Nicopole, care este la două sau trei zile de Adrianopole și nu mai mult de șase zile de Constantinopol... din care pricină s-a răspândit o spaimă de necrezut în

Harta Turciei - zona Mării Marmara. Localitatea Edîrne figurează în vestul extrem al țării. Imagine luată de pe turkeyforyou.com

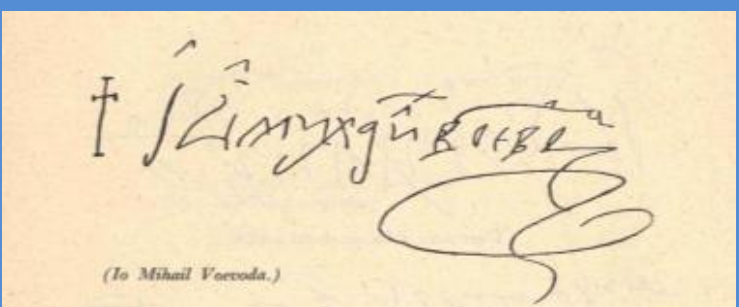
Constantinopol, încât turcii se cred aproape pierduți.” Înfricoșați de moarte, când Mihai a ajuns la Edirne, mulți dintre ei au fugit în Anatolia și Egipt.

Istoricul austriac Joseph von Hammer Purgstall precizează și descrie un amănunt interesant: când femeile otomane voiau să-și liniștească sau să-și dojenească odraslele, le spuneau copiilor: „Susa, susa Mihai beg ghelir” adică: „Nu plânge, nu plânge că vine domnul Mihai.” Ceea ce a înfăptuit Mihai, a fost o incursiune bogată în prăzi și glorie, producând imense pagube osmanlâilor și arătându-le cine este acest Mihai-Vodă, domnul Valahiei. Prin aceste atacuri năvalnice, rapide și eficiente, care încurajau și amplificau lupta de eliberare a națiunilor balcanice, Mihai își asigura, totodată „spatele” în perspectiva continuării planului său de a opune o puternică rezistență împotriva turcilor. În continuare, efortul lui a fost canalizat în această direcție, dar în urma acestor lupte comune a lăsat în același timp un mesaj și o motivație națiunilor balcanice: că lupta proprie, dar și în colaborare cu frații valahi din Țările Dacice, este calea principală în acțiunea lor pentru redobândirea independenței.

Mihai avea dreptate când i-a scris ducelui de Toscana, Ferdinand I, că după o asemenea campanie, „...el și țara sa, se va odihni puțin.” Din pradă, Mihai a trimis protocolar un steag și un pumnal lăsat de Sigismund Báthory, dar sentimentele sale față de Báthory, care acum înclina spre o bună relație cu turcii, nu se schimbaseră. Expediția peste Dunăre a întreprins-o în contra voinței vecinului său, Sigismund, care acum caută să fie recunoscut de Poarta Otomană, ca principe al Ardealului.

Seriozitatea demersului său și multiplele sale victorii în luptă, vor uimi întreaga Europă. Prin tot ceea ce a înfăptuit, Mihai constituia un inegalabil exemplu de bravură cavaleriească și de abilitate militară. El era vârful de lance înfipt în coasta otomanilor, cel care ducea greul bătăliilor cu turcii. El suporta atât privațiunile vieții de militar și a luptătorului cu sabia în mână, cât și pericolele expunerii sale directe pe câmpul de bătaie, ca soldat călare, în luptele crunte cu semiluna islamică. În urma campaniilor rămase celebre prin rapiditatea acțiunilor, Mihai Viteazul a reușit să înlăture pe moment primejdia otomană și să atragă atenția lumii europene asupra calităților sale, asupra potențialului și rolului său uriaș pe care-l reprezenta el, Domnul Mihai, în lupta contra otomanilor. „Timpuri de credință și de jertfire, când părinții noștri, credincioși sublimi, îngenuncheau pe câmpul bătăliilor, cerând de la Dumnezeu armatelor laurii biruinței sau cununa martirilor; și, astfel îmbărbătați, ei năvăleau unul împotriva a zece, prin mijlocul vrăjmașilor. Și D-zeu le da biruința.”- spune Nicolae Bălcescu în opera sa, „Românii sub Mihai-Voievod Viteazul.”

După ce revine victorios în Valahia, la 15 noiembrie 1598, Mihai îl înștiințează în ziua următoare, printr-o scrisoare, pe arhiduce Maximilian despre ofensiva sa în Balcani. El relatează că: „...am revenit în țară la Caracal, la 16 octombrie, cu 16.000 de creștini cu toată averea lor... și celor mai săraci le-am dat în țărișoara mea, unde s-a putut, atâta loc cât să-și poată găsi hrana. Și am lăsat această țară cu totul pustiită și prădată. Acuma sunt hotărât a trece

(Io Mihail Voievoda.)

Semnătura lui Mihai. Imagine din cartea lui Nicoleta Iorga „Există o scrisoare de trădare a lui Mihai ?”-1929

printr-un alt loc peste Dunăre, a arde și a prăda toată Dobrogea, până la Cetatea Albă de pe Nistru sau până la mare.” (extras din Nicolae Iorga-„Scrisori de boieri, scrisori de Domni” 1925)

Flatat de răspunsul laudativ al Arhiducelui Maximilian, Mihai abia așteaptă să se implice în noi bătălii, concepând deja în mintea sa de viteaz neînfricat, scenariu de viitor. Ideea de a fi eliberatorul Balcanilor a prins consistență în mintea sa. Firea sa, înclinată spre avânt războinic, îi alimenta visele. Viitorul, o va dovedi.

Mihai era priceput în ale războaielor, agil și iscusit la faptă, de un curaj notoriu. Știa când să năvălească peste dușman și când să se retragă la timp, întinzând cu iscusință curse inamicului, viteaz în luptă, cu buzduganul și paloșul în mâna lui stângă, știind să-și fructifice victoria și să scape cu bine din situații dificile. Știa să fie amenințător și aprig, implacabil și nemilos față de dușman, provocând pagubă maximă inamicului. Minte ageră, alert și bun strateg, a uimit marile case împărătești și regale prin tot ceea ce a înfăptuit. Mihai a fost și a demonstrat în toți anii lui de domnie, că este un potrivit detemut pentru osmanlâi.

„Mihai a tras sabia din teacă și a jurat de a nu o pune înapoi, până ce nu va izgoni pe turci din Europa și va înălța la loc de cinste strălucitoarea cruce, semn al biruinței creștine pe turnurile Sfintei Sofia din Constantinopol, în locul trufașei semilune urcată acolo prin viclenie și uzurpare de atâta amar de vreme.”(extras din „Portrete istorice”-Ștefan Nicolaescu -1912)

Aura sa, deja de legendă, de mare viteaz, continua să strălucească în toată Europa. Calitățile sale de agil comandant de oști, capabil de fapte mărețe, de neînfricat luptător, cu „spada și buzduganul în mâna sa stângă”, erau apreciate și înflăcărau pe toți creștinii. Admiratorii săi, din toată Europa, îi urmăreau cu mult interes faptele de mare succes. Mihai-Viteazul cum i se spunea deja, era în inima tuturor.

Rudolff al II-lea l-a felicitat pe Mihai, astfel: „Iar eu, cât pot de stăruitor, te rog să urmezi în cele ce ai început, răspunzând așteptării mele și ca semn al prețuirii mele /.../ socotindu-te așa cum te socotesc, pentru statornicia ta, demn de cea mai înaltă stimă.”

Incursiunea oștilor valahe conduse la sud de Dunăre din toamna anului 1598, au creat panică la Constantinopol. Padișahul va lua măsuri drastice împotriva Valahiei și față de Mihai-Viteazul personal. Infatuatul sultan Mehmet al III-lea, îi cere cu fermitate lui Ahmet Pașa să „afle în întregime care este gândul său cel rău (al lui Mihai) și visul său fără valoare și viitor.”

Stroe Buzescu reușește să confişte o scrisoare trimisă de marele padișah, lui Ahmet Pașa de Silistra. Aceasta conținea următoarele: „Până în acest moment afurisitul de Mihai, care este Voievodul Țării Românești, a arătat chipul nesupunerii față de pragul fericirii mele; atât prin scrisori cât și prin oamenii pe care i-a trimis, nu a încetat să facă viclenii și înșelăciuni, fiind prin firea lui hain și fățarnic bun de halima. De aceea, este o sarcină importantă a credinței și a Porții Otomane de a-i veni de hac. În numele profetului Mohamed îți poruncesc să acționezi în această privință, potrivit firmanului meu, de mare respect. Să mobilizezi oștenii cei mai destoinici și cei mai viteji, să intri printr-un loc potrivit în Țara Valahilor și să faci incursiune așa cum trebuie.”

Îi mai cere sub amenințarea pedepsei, următoarele: „să-i ucizi populația bărbătească, să iei în robie femeile și copiii și să jefuiești și să distrugi bunurile și averile lor; și luând măsurile și făcând pregătirile corespunzătoare, să-l prinzi și să-i vii de hac susmenționatului afurisit, Mihai; să faci tot ce este posibil și să depui străduințe nelimitate, pentru ca, prin bunăvoința lui Allah, să aduci în stăpânire Valahia.”

Turcii priveau cu îngrijorare, nemulțumire și dușmănie spre Valahia. Din cauza lui Mihai, erau într-o situație dificilă; nu mai primeau tributul bogat din Valahia, nu se mai puteau aproviziona ca mai înainte cu atât de multe produse necesare imperiului, copii pentru armata otomană, etc. De când Mihai era domn, aveau numai neazuri; atacuri furioase și înfrângeri zdrobitoare cu pierderi umane și materiale imense. Nu mai aveau nici controlul politic, economic, social, pe care-l pierduseră după ridicarea lui Mihai în scaunul Valahiei. Desigur că pierderea unei asemenea țări, bogată și aducătoare doar de avantaje, nu le convenea turcilor, aceștia făcând planuri pentru a o recupera printr-o invazie. Nu voiau să renunțe la această țară care le aducea numai avantaje.

Iată cum o caracterizau Ștefan Szuhay și Nicolae Istvánfy, comisarii imperiali ce se aflau la Târgoviște, în 11 iunie 1598: „Valahia, de cum treci munții este o țară prea frumoasă, netedă de tot ca așezare și foarte călduroasă și este mai mare ca Transilvania și ca Moldova, este nespun de mănoasă, producătoare de grâne, de vinuri. Ogoarele se ară doar o dată. E îmbelșugată și în boi, porci, brânză, ceară, miere, unt, oi, cai, sare ...și în cele mai frumoase mănăstiri... și îndeosebi cea de la Argeș, de altminteri acum devastată de Sinan, din care cauză nu mai plătesc bir sau darea pe care noi o numim „contribuție”, decât 500 de țărani. Dunărea scaldă întreg hotarul țării și o desparte de Rascia (Serbia), Bulgaria...”

(Va urma)